

Tereza Křiklánová

Funkce a překladové ekvivalenty anglického plusquamperfekta

The Past Perfect – Its Functions and Translation Equivalents

Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta,

Ústav anglického jazyka a didaktiky, září 2009

Posudek oponenta

Bakalářská práce Terezy Křiklánové podává ve své teoretické části podrobné shrnutí komplikovaného systému minulých časů v angličtině a poukazuje na fakt, že čeština musí v tomto ohledu vystačit pouze s jedním časem minulým. Stěžejním jevem celé práce je ovšem anglické plusquamperfektum, které bylo v praktické části zkoumáno na 120 příkladech a jejich překladových ekvivalentech do češtiny získaných pomocí softwaru ParaConc ze čtyř beletristických děl. Základním pojmem, který se s použitím plusquamperfekta pojí, je pojem předčasnosti, kterému se autorka podrobně věnuje. Hlavními prostředky vyjadřování předčasnosti v angličtině jsou právě dvě formy předminulého času: prostý a průběhový. Práce shrnuje základní významy těchto dvou forem a uvádí příklady jejich užití a srovnání s jinými minulými časy. Dále autorka uvádí syntaktické důvody užití plusquamperfekta, kam spadá hlavně vyjadřování nepřímé řeči a skupina vedlejších vět, kde se předminulý čas typicky vyskytuje (jedná se o obsahové, příslovečné a podmínkové věty). Tato část nepřináší nový pohled na problematiku, jedná se v podstatě o shrnutí informací ze základních pramenů, které autorka pro teoretickou část zvolila. V podkapitole věnované vztahu předminulého času a modalit se nepodařilo dostatečně ozřejmit, v čem konkrétně tento vztah spočívá. Je zde pouze citováno několik příkladů z různých gramatik bez dalšího podrobnějšího objasňujícího komentáře.

V části bakalářské práce věnované vlastní analýze byla jako základní klasifikace zvolena Leechova typologie použití plusquamperfekta, která je paralelní s typy užití předpřítomného času. V rámci této typologie máme dvě hlavní skupiny: věty nezávislé a závislé, obojí s několika podskupinami. Autorka zavádí i kategorii vlastní, nazvanou „remote past“. Každá podskupina je ilustrována jednou excerpovanou větou, což se mi jednak jeví jako nedostatečné, navíc je možné s ilustrativností některých příkladů polemizovat. Též zde chybí překlady do češtiny, které by mohly leccos o daných větách osvětlit (str. 29ff). Autorka dále nezmiňuje problematičnost zařazení některých vět k daným podtypům. Jev se tak může jevit jako zcela jasně klasifikovatelný a jasně čitelný, s čímž lze opět nesouhlasit. Formálně je těžké se v práci orientovat a dohledat další příklady, které autorka k daným podtypům přiřadila.

Největší přínos práce lze vidět v usouvztažení typů užití plusquamperfekta s výskytem doplňujících adverbíí a to jak v angličtině, tak v češtině - to vše ve vztahu k sémantice sloves, tedy jejich teličnosti/ateličnosti v angličtině a dokonavosti/nedokonavosti v češtině. Z daného srovnání vyplývá, že se čeština při vyjádření předčasnosti uchyluje především k použití adverbiálních určení a dokonavého vidu. Adverbiální určení se vyskytovala hlavně s anglickými atelickými a českými nedokonavými slovesy. Dle předpokladu se dále ukázalo, že telická slovesa jsou většinou překládána dokonavě a atelická nedokonavě. Zároveň vyplynulo, že dokonavý vid v češtině je spíše ekvivalentem teličnosti v angličtině než plusquamperfekta samotného. Výše uvedená zjištění autorka zapracovala do obsáhlé Tabulky č. 8. Celkově lze říci, že téma vyjadřování, role a funkcí plusquamperfekta a tedy předčasnosti bylo pojednáno komplexně a naznačilo komplikované vztahy mezi syntaxí a sémantikou sloves, jakož i ukázalo značné odlišnosti v temporálních systémech angličtiny a češtiny; na druhou stranu práce působí poněkud roztráštěným dojmem - v některých částech je složité odečíst, co je hlavní myšlenou analýzy.

Poznámky k jednotlivostem:

- chybně uvedeno tvoření předpřít. průběhového času: have + *-ing*, str. 11
- Jak můžeme chápat tvrzení: „Czech usually does not use compound tenses“?, str. 14.
- Formulace, gramatické jevy: „If it is necessary to express anteriority“ – chybí čárka, str. 14; „on the one hand...on the other hand“ - druhé „hand“ redundantní, str. 14; „on in what kind of clause“, str. 24;
- Proč byla věta „The German army had mined many of the houses...“ určena jako „past-in-past“?, str. 36
- Jedná se v příkladu: „...his chin had been squared“ opravdu o „resultative past-in-past“?, str. 39 (vs. adjektivní překlad do češtiny)
- Citace, odkazy, zdroje:
  - použití chybné české zkratky „viz.“ v anglickém textu, str. 13
  - (Dušková 226)– jedná se o (Dušková a kol. 1994: 226)?, str. 13
  - některé doslovně citované pasáže se objevují s uvozovkami, některé jsou pouze odsazené od ostatního textu, např. str. 14, 15
- Překlepy: and and, str. 14; according, str. 15, to to, str. 20, 25; clauses, str. 34; important, str. 62, etc.

Závěr: Jak vyplývá z výše uvedeného, práce Terezy Kříklánové splnila požadavky kladené na bakalářské práce. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *velmi dobře*.

V Praze 4. září 2009

Mgr. Veronika Srchová

